

เสียชีพ อย่าเสียสิ้น

นักศึกษา นิสิต นักเรียน ประชาชน และตำรวจ ได้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และได้รับความบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจเมื่อ ๑๔-๑๕ ตุลาคมหลายพันคน ผมขออุทิศส่วนดี (ถ้ามี) ของข้อความที่จะเขียนนี้ให้แก่ผู้บาดเจ็บล้มตายทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษา นิสิต นักเรียน และประชาชนผู้ที่มีได้มีอาวุธต่อสู้กับผู้สั่งใช้อาวุธโดยไม่ชอบธรรม

อนึ่ง ขอถือโอกาสนี้สดุดีนิสิต นักศึกษา และนักเรียนที่มีน้ำใจกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ร่วมกันทำงานใหญ่ได้โดยมีสมรรถภาพสูง และได้รับการระเบียบวินัยอยู่ตลอดเวลา ใช้สันติวิธี ยึดมั่นในอธิปไตย จนกระทั่งถึงจุดที่ต้องป้องกันตัว ต่อสู้กับอาวุธ และปฏิบัติงานได้ดีกว่ารุ่นผู้ใหญ่ศิระหงอกอย่างรุ่นผม พ่อแม่ครูบาอาจารย์ควรจะมี ความภาคภูมิใจในพวกคุณ และผมขอออกตัวเสียแต่ในขั้นนี้ว่า ที่ผมสดุดีนี้ มิใช่เพราะพวกคุณทำงานสำเร็จได้ผล แม้ผลจะออกมาตรงกันข้ามก็จะขอสดุดี เพราะพวกคุณได้ใช้สันติวิธีด้วยน้ำใจกล้าหาญ จึงควรสดุดี

ข้อที่ควรจะคิดในวาระนี้ก็คือ เมื่อได้เสียเลือดเนื้อและหยาดเหงื่อหยาดน้ำตาไปถึงเพียงนี้แล้ว เมื่อได้รับความบาดเจ็บ

ทั้งทางจิตใจและร่างกายตลอดจนชีวิตแล้ว จะทำอย่างไรให้ผลงานที่เพิ่งได้นั้นเป็นประโยชน์แก่ชาติไทยประชาชนไทยอย่างกว้างขวางและยั่งยืน ถ้าความชอบธรรมในชีวิตและสวัสดิสุขตกแก่คนไทยเราทั่วถึงและถาวรจริง ๆ ผลที่ได้ก็นับย่อมเป็นอนุสาวรีย์อันแท้จริงแห่งวีรกรรมของพวกคุณ ชาติไทยทั้งชาติจะสนองคุณพวกคุณหนุ่มสาวและเด็กเหล่านี้ได้ ก็โดยพยายามสร้างชาติให้เป็นชาติที่มีศีลธรรม คุณธรรม ให้บ้านเมืองของเรามีชื่อมีแป ให้คนทุกคนในประเทศไทยมีสวัสดิภาพและศักดิ์ศรีตามสิทธิเบื้องต้นแห่งมนุษยชน ให้เสรีภาพที่จะเกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นบนฐานแห่งความชอบธรรม ยุติธรรม และเมตตากรุณาตลอดไป มิฉะนั้นคนที่ตายไปแล้วก็จะตายเปล่า คนที่บาดเจ็บก็จะได้รับความทุกข์ทรมานโดยไร้ประโยชน์ คนที่ต้องโคกเคี้ยวไถมันส์ด้วยคนรักสูญเสียไปก็จะระทมใจไปโดยเปล่าเปลือง เมื่อวีรกรรมเกิดขึ้นและวีรยุวชนต้องสละชีวิตและเลือดเนื้อแล้ว อย่าให้เขาต้องเสียชีวิตแล้วเสียชีวิตทุกอย่างเลย

ในบทความนี้ ผมจะขอเสนอความเห็นบางประการ ซึ่งผมเห็นว่าชาติไทยควรจะทำ เพื่อป้องกันมิให้เสียชีวิตแล้วเสียชีวิต

ควรสอบสวนในลักษณะอันชอบธรรม

เหตุที่เกิดขึ้นในกลางเดือนตุลาคมนี้เป็นเหตุร้ายแรง และเป็นเรื่องใหญ่หลวง รัฐบาลควรจะต้องคณะกรรมการพิเศษขึ้นสอบสวนข้อเท็จจริง จุดประสงค์ของการสอบสวนไม่ควรจะเป็นการอาฆาตพยายาบาทจองเวร แต่ควรจะต้องเป้าหมายที่จะป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายเยี่ยงนี้ขึ้นอีกในอนาคต ประเด็นของเหตุร้ายมีอยู่ว่าทำไมเมื่อนักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชนจำนวนมาก

ไม่มีอาวุธ เดินขบวนทั่วทั้งรัฐบาลโดยใช้สันติวิธี ตำรวจและทหารจึงใช้อาวุธอย่างร้ายแรงประทัดประหารเขา ทำไมจึงมีผู้ขึ้นเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์กระโดดปืนกลลงมาสังหารผู้ที่ไม่มีทางต่อสู้อะไรใครเป็นผู้ออกคำสั่ง สั่งอย่างไร ผู้ที่ออกคำสั่งซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาตำรวจทหารนั้นมีสภาพจิตเป็นอย่างไร ถ้ามีสภาพจิตไม่ปกติ ทำอย่างไรจึงจะป้องกันมิให้ผู้มีสภาพจิตวิกลเช่นนั้นสามารถบังคับบัญชาหน่วยงานของชาติที่ถืออาวุธเช่นนี้ ทำไมทหารตำรวจที่ยิงนักเรียนประชาชนมือเปล่า นั้น จึงใจทรหดยิงเขาได้ เพราะหลงเชื่อคำเท็จในแถลงการณ์รัฐบาลหรือ ถ้าเป็นเช่นนั้นจะหาทางป้องกันอย่างไรมิให้รัฐบาลแถลงการณ์เท็จทำนองนี้ได้ อย่างนี้เป็นต้น และคงจะมีประเด็นอีกหลายประเด็นที่ผมไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งควรหยิบยกมาพิจารณาเพื่ออนาคต

ผมได้ยินและได้อ่านผู้ออกความเห็นที่เห็นว่า รัฐบาลควรจะจัดการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเฉียบขาด และบางคนถึงกับเสนอให้ใช้มาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองฯ แก่ผู้ที่กระทำทั้งที่ลี้ภัยไปแล้วและที่ยังอยู่ในประเทศ ผมเห็นด้วยว่าเมื่อได้สอบสวนโดยชอบธรรมแล้ว ปรากฏว่ามีใครกระทำผิด ก็ต้องมีการลงโทษให้สมกับความผิด แต่ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอให้ใช้มาตรา ๑๗ ของธรรมนูญฯ นั้น เป็นสิ่งที่พวกเราต่อต้านคัดค้านกันอยู่ เพราะเป็นบทกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยกระบวนการยุติธรรมอันดี เพราะคนคนเดียวหรือกลุ่มเดียว เป็นทั้งตำรวจ อัยการ พยาน ผู้พิพากษา และผู้จัดการลงโทษเสร็จเด็ดขาดไป เมื่อเราจะเริ่มศักราชการปกครองประเทศกันใหม่ โฉนดเล่าจะนำเอาวิธีการอันเลวของการปกครองแบบเก่ามาใช้ ถ้าปรากฏให้ชวนเชื่อได้ว่าผู้หนึ่งผู้ใดกระทำความผิด ควรที่ฝ่ายปกครองจะนำคดีขึ้น

สู่โรงเรียนยุติธรรม โดยผู้ต้องหาสามารถตั้งทนายและเบิกพยาน
ได้ ฝ่ายอัยการจะต้องพิสูจน์ว่าเขามีความผิดจริง และศาลเชื่อ
การพิสูจน์นั้น จึงจะถือว่าได้กระทำความผิดจริง และมีการ
ลงโทษตามกฎหมาย

ขณะนี้กำลัง ตอกำลัง ผุด ผู้ที่เคยมีอำนาจแล้วเสื่อมอำนาจ
ไป ย่อมถูกกล่าวหาเรื่องความทุจริต การกอบโกย การนำ
ทรัพย์สินออกไปจากชาติ ฯลฯ และมีผู้เสนอให้ใช้มาตรา ๑๗
ยึดทรัพย์สินของผู้เสื่อมอำนาจเหล่านั้น ผมก็ไม่เห็นด้วยกับ
ข้อเสนอนี้ ด้วยเหตุดังได้กล่าวมาข้างต้น แต่ก็อดคิดไม่ได้ว่า
น่าจะมีวิธีแยกคางที่จะนำเอาทรัพย์สินซึ่งมีผู้กอบโกยไปโดย
ไม่ชอบธรรมนั้นกลับคืนมาเป็นสาธารณประโยชน์ เพราะดูตาม
สภาวะการณ์แล้ว ไม่น่าจะมีข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใด ยศพันเอก
หรือพลเอก หรือพลอากาศเอก หรือพลเรือเอก หรือจอมพล
ที่มีทรัพย์สินอย่างมหาศาลดังที่ปรากฏตาตาอยู่ ทั้งยังมีอิทธิพล
ในบริษัทอุตสาหกรรม การค้า การธนาคารต่าง ๆ เป็นอันมาก
น่าจะสันนิษฐานได้ว่าคงได้มาโดยไม่ชอบธรรม ถึงกระนั้นก็ดี
ก่อนที่รัฐบาลจะกระทำการใด ๆ ไป ควรพิจารณาให้รอบคอบ
เสียก่อนว่า จะมีวิธีการอย่างไรที่ถูกต้องเพื่อปฏิบัติกับเรื่องชนิดนี้
ถ้ามีหลักฐานพยานเพียงพอ ก็ควรดำเนินการไปตามกระบวนการ
ยุติธรรม แต่ถ้าหาหลักฐานพยานยาก หากมีเหตุแวดล้อม
น่าเชื่อ ก็อาจจะกระทำได้อีกวิธีหนึ่ง คือ ทำเป็นร่างกฎหมายเสนอ
ต่อสภานิติบัญญัติ เพื่อดำเนินการริบทรัพย์สิน แต่สภานิติบัญญัติ
ดังกล่าวควรจะเป็นสภาที่มีผู้แทนราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา จึงจะนับ
ได้ว่าได้ใช้อำนาจสูงสุดมาจากประชาชนโดยชอบธรรม

มีผู้เสนอความเห็น ว่า คณะกรรมการสอบสวนพิเศษซึ่งจะ

ตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในกลางเดือน
ตุลาคมนี้ ควรจะมีผู้แทนของนิสิตนักศึกษาและนักเรียนรวมอยู่
ด้วย ผู้ที่เสนอความเห็นเช่นนี้คงจะเป็นห่วงว่าการสอบสวนนั้น
จะไม่ทำกันจริง และถ้าเผชิญมีกรรมการที่อาจจะมีความลำเอียง
ด้านตำรวจหรือทหารเข้า จะไม่ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ความกังวล
เป็นเช่นว่านี้พอจะเข้าใจได้ แต่ผมก็ไม่สู้จะเห็นด้วย เพราะการ
สอบสวนดังกล่าวนี้ ควรจะเป็นการสอบสวนชนิดเป็นกลาง
ผลการสอบสวนต้องเชื่อถือได้จริง ๆ จึงจะเป็นประโยชน์ หาก
ตั้งผู้แทนนักเรียนเข้ามา อาจจะมีผู้ครหาได้ว่า นักเรียนก็เป็นคู่
กรณีในเหตุการณ์ที่ต้องการสอบสวน อาจจะไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ
ได้ ความจริงในประเทศไทยก็มีบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือว่า
ทรงไว้ซึ่งความเที่ยงตรงมิใช่น้อย ควรจะหามาได้เพียงพอเพื่อ
เชิญให้เป็นกรรมการสอบสวนพิเศษนี้ได้

ควรจะกวาดล้างผลของมาตรา ๑๗ ในอดีต

เมื่อเหตุการณ์ในกรุงเทพฯ สงบลงนับตั้งแต่วันที่ ๑๖
ตุลาคม เป็นต้นมา ได้มีภาพถ่ายในหน้าหนังสือพิมพ์แสดงว่า
นักเรียน นิสิต นักศึกษา พวกกันกวาดล้างถนนและวงเวียนที่
สกปรก มีขยะมูลฝอยเรี่ยราดเต็มไปหมด นำขึ้นชมนัก ความ
สกปรกที่ได้เกิดขึ้นจากการใช้มาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการ
ปกครองฯ ก็เป็นสิ่งที่น่าจะกวาดล้างให้สะอาดขึ้นเช่นเดียวกัน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีของอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ คน
ซึ่งได้ต้องลงโทษโดยไม่เป็นธรรมจากการใช้มาตรา ๑๗ น่าจะให้
พิจารณาหาทางปลดปล่อยเสียโดยเร็วอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
และโดยล้างมลทินให้โดยสิ้นเชิง

หนึ่ง ได้ทราบว่ามีนักโทษตามมาตรา ๑๗ อยู่อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งต้องโทษประหารชีวิตแต่ทางราชการยับยั้งไว้ในเทศกาลเข้าพรรษา รอให้ออกพรรษาจึงจะดำเนินการประหารชีวิตนักโทษเหล่านี้ ก็ยังไม่สายเกินไปที่รัฐบาลใหม่จะดำเนินการเสียใหม่ให้ถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรม คือนำขึ้นพิจารณาในศาลปกติ ถ้าปรากฏว่าศาลเห็นว่าทำความผิดจริง จึงลงโทษด้วยอาศัยคำพิพากษาของศาล แทนการลงโทษโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๑๗

การร่างรัฐธรรมนูญถาวร

รัฐบาลปัจจุบันได้ให้คำมั่นว่าจะร่างรัฐธรรมนูญเสร็จภายใน ๓ เดือน ผมก็เชื่อว่ารัฐบาลจะกระทำได้ตามคำมั่นภายในกำหนดเวลา เพราะเมื่อถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญจริง ๆ แล้ว ก็น่าจะกระทำได้อย่างตั้งอกตั้งใจกันจริง ๆ ไม่ถ่วงเวลา และไม่ต้องรีบจนเกินเหตุ

ข้าราชการ อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา พอจะมีความเข้าใจในสาระสำคัญของกติกาประจำชาติว่าควรจะมีอะไรบ้าง และประชาชนโดยทั่วไปก็มีความคิดเห็นกันอยู่แล้ว น่าจะฟังเสียงประชาชนและเชิญให้ประชาชนออกความเห็นแล้วนำมาประมวลพิจารณาบัญญัติขึ้น

ข้อที่ผมเห็นเป็นสำคัญยิ่ง มีดังนี้

ก. บทบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเบื้องต้น อันได้แก่ เสรีภาพในบุคคลและทรัพย์สิน เสรีภาพในการคิด พูด เขียน สมาคม เสรีภาพของหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนทั่วไป ตลอดจนการคุ้มครองมิให้ใครจำกัดหรือทำลายเสรีภาพต่าง ๆ นี้อย่างง่ายดาย ซึ่งหมายความว่า การประกาศใช้กฎอัยการศึกจะต้องมีการจำกัด

อย่างรัดกุม จะกระทำพรั้าเพื่่อมิได้ และเมื่อมีการประกาศใช้ กฎอัยการศึกแล้ว จะต้องมีการกำหนดเวลาจำกัด ไม่อยู่ในดุลยพินิจ ของฝ่ายบริหารแต่ฝ่ายเดียว

ข. ควรจะมีวิธีการป้องกันมิให้มีการใช้กำลังเพื่อเปลี่ยน รัฐบาล การล้มรัฐบาลและการตั้งรัฐบาลจะต้องกระทำโดยสันติวิธี โดยความเห็นชอบของประชาชนซึ่งใช้อำนาจทางสถาบัน นิติบัญญัติ

ค. เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำ ก้าวก้าวกัน ควรจะมีบทบัญญัติว่าข้าราชการประจำผู้ใดเมื่อได้ ตำแหน่งการเมืองแล้ว จะต้องพ้นจากราชการประจำโดยเด็ดขาด เช่น ผู้ที่เป็นข้าราชการพลเรือนจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี หรือปลัดกระทรวงก็ดี ถ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรี จะต้อง พ้นจากตำแหน่งนั้น ๆ ไป หรือผู้ที่เป็นแม่ทัพ นายกอง ผู้บัญชา การทหาร เสนาธิการ เมื่อเป็นรัฐมนตรีจะคงดำรงตำแหน่งทาง ทหารต่อไปมิได้ อธิบดีกรมตำรวจก็จะเป็นรัฐมนตรีพร้อม ๆ กันไม่ได้ เป็นต้น

บทบัญญัติอื่นในรัฐธรรมนูญที่จะร่างขึ้นมานั้น ก็ย่อมมีความ สำคัญต่าง ๆ กันไป และคงจะมีประเด็นอื่นอีกที่ผมไม่ได้ กล่าวถึง ซึ่งสำคัญมากสำหรับหลักการ ประชาธรรม ผมขอ นำมากล่าวข้างต้นนี้เพียงบางประเด็น เพื่อจะเน้นให้เห็นความสำคัญ แห่งเสรีภาพของประชาชน ความจำเป็นที่จะต้องแยกหน้าที่ ข้าราชการประจำออกจากข้าราชการการเมือง และส่งเสริมให้มีการ เปลี่ยนรัฐบาลได้โดยสันติวิธี

การพิทักษ์หลักประชากรธรรมบางประการ

ไม่ว่าเราจะสามารถเขียนรัฐธรรมนูญไว้ดีเลิศประการใด เราท่านทั้งหลายคงจะตระหนักใจแล้วว่า รัฐธรรมนูญก็เป็นเพียงตัวอักษร ซึ่งอาจจะถูกทำลายหรือนำไปใช้ในทางที่ผิดได้โดยง่าย ถ้าหากไม่มีผู้ร่วมใจกันพิทักษ์รักษาด้วยวิธีการต่าง ๆ ผมจะขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับการพิทักษ์เทิดทูนหลักประชาธิปไตย ซึ่งผมเรียกว่า *ประชากรธรรม* แต่เฉพาะบางประการเท่าที่นึกได้ในขณะนี้

ความสำเร็จของนิสิตนักศึกษา นักเรียน และประชาชนในเหตุการณ์เมื่อกลางเดือนตุลาคมที่แล้ว ขึ้นอยู่กับความร่วมมือเพียงของคนจำนวนมากซึ่งสามารถเอาชนะศาสตราจารย์ได้ เมื่อเกิดประชาธิปไตยขึ้นแล้ว ก็ชอบที่จะใช้ความร่วมมือเพียงเด็ดเดี่ยวนั้นรักษาประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญสืบไปอย่างถาวร ถ้าพวกเราประชาชน นักเรียน นักศึกษา นิสิต อาจารย์ ข้าราชการต่าง ๆ ร่วมใจกันก่อตั้งสมาคมพิทักษ์เสรีภาพและประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งต่อไป โดยถือคติว่าผู้ที่สูญเสียชีพไปครั้งนี้จะต้องไม่ตายเปล่า ก็คงจะพอเป็นทางป้องกันผู้ที่ปองร้ายจะทำลายประชาธิปไตยได้บ้างในอนาคต เช่น เมื่อเกิดมีผู้คิดจะทำรัฐประหาร หรือได้เริ่มทำรัฐประหารแล้ว สมาชิกสมาคมพิทักษ์เสรีภาพซึ่งมีจำนวนนับแสนนับล้าน ประกอบด้วยข้าราชการ พ่อค้า นักศึกษา อาจารย์ ชาวนา กรรมกร ฯลฯ พากันประท้วงโดยสันติวิธี และไม่ร่วมมือกับผู้ทำรัฐประหาร ผู้คิดทำรัฐประหารจะปกครองพวกเราไปได้โดยสะดวกอย่างไรได้ แต่แน่ละ ผู้ที่ใช้อาวุธบังคับผู้อื่นเขานั้นย่อมได้ชัยชนะบ้างบางเวลา แต่อาวุธจะชนะใจของคนหมู่มากได้อย่างไร บรรดานิสิต นักศึกษา

นักเรียน ได้แสดงให้เห็นประจักษ์มาแล้ว และถ้าความพร้อมเพรียงนี้ช่วยให้บ้านเมืองมีการปกครองแบบประชาธิปไตย นานพอแล้ว หลักเสรีภาพซึ่งเราเพิ่งได้มาด้วยเหื่อ น้ำตา และเลือดเนื้อ ก็จะมีเวลาปักแน่นแผ่นดินถาวรได้ ทำนองเดียวกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งใช้เป็นจารีตประเพณีได้ผลดี อย่างประเทศในยุโรปตะวันตกและสแกนดิเนเวีย เป็นต้น

สมาคมพิทักษ์เสรีภาพประชาชนนี้ หากได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย ก็คงจะเป็นที่นิยมและทำประโยชน์ได้มากขึ้น

ศัตรูของประชาธิปไตยอย่างหนึ่งซึ่งเราได้ประสบมา และซึ่งผมเองได้ประสบมาในระยะ ๒ ปีที่แล้ว คือวิธีปฏิบัติราชการของตำรวจสันติบาลและตำรวจกองปราบ ผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญ ๑๓ คนในเดือนตุลาคมนี้ ได้รับการปรักปรำกล่าวโทษจากสันติบาลว่าเป็นกบฏ เพราะมีเอกสารคอมมิวนิสต์อยู่ในความครอบครอง พวกเราทั้งหลาย ประชาชน และนักเรียนหาได้เชื่อตำรวจไม่ เพราะเราเคยชินต่อการกล่าวหาเท็จของตำรวจมามาก วิธีการข่มขู่ของตำรวจทำให้หนังสือพิมพ์ต้องงดเว้นไม่ลงข่าวบางอย่าง ทำให้หนังสือวารสารบางฉบับต้องปิด และเฉพาะในกรณีของผม หลังจากที่ได้เขียน จดหมายนายเข้ม เย็นยิ่ง แล้ว ทำความลำบากให้แก่เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนศิษยานุศิษย์ เป็นอย่างยิ่ง เหล่านี้เป็นตัวอย่างการกระทำของตำรวจสันติบาลที่แล้ว ๆ มา น่าจะให้รัฐบาลหยิบยกขึ้นมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเสียโดยด่วน โดยถือหลักเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเป็นใหญ่ เมื่อมีสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็หวังว่าผู้แทนราษฎรทั้งหลายจะช่วยป้องกันแก้ไขกำกับงานตำรวจได้ และอีกชั้นหนึ่งของการ

ป้องกันแก้ไข ได้แก่งานของสมาคมพิทักษ์เสรีภาพประชาชน (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ซึ่งผมเสนอไว้ข้างต้น

น่าสังเกตจากเหตุการณ์ตุลาคมที่แล้วมาว่า การแถลงข่าวของกรมประชาสัมพันธ์มีส่วนเกี่ยวข้องยูให้เกิด 'จลาจล' อย่างสำคัญ เพราะแถลงว่าราษฎรและนักเรียนธรรมดาเป็นคอมมิวนิสต์ เมื่อนักเรียนหลบภัยจากตำรวจเข้าไปในพระราชฐานและทหารรักษาวังกรุณาเปิดประตูให้นักเรียนเข้าไปพึ่งพระบรมโพธิสมภาร รัฐบาลกลับแถลงว่ามีผู้ก่อการร้ายบุกรุกเข้าพระราชฐาน ชวนให้หลงเชื่อว่าจะเกิดภัยอันตรายแก่ในหลวง เป็นต้น เดียวนี้ใคร ๆ ก็ทราบดีว่า กรมประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้ฝ่ายบริหารอย่างเดียว ไม่สามารถแถลงข่าวอย่างอื่นนอกจากที่รัฐบาลสั่งให้แถลง เพื่อสนับสนุนระบบประชาธิปไตยให้ดำเนินไปได้โดยดี ผมใคร่จะเสนอให้แยกเรื่องการแถลงข่าวออกเสีย โดยระบุว่าข่าวใดบ้างมาจากรัฐบาล ข่าวใดบ้างจากแหล่งอื่น และเสนอข่าวทั้งที่เป็นของรัฐบาลและข่าวแหล่งอื่น ถ้าจะแยกงานแถลงข่าวของรัฐบาลออกเสียเป็นหน่วยงานหนึ่ง และงานสื่อสารมวลชนเป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง มีอิสระภาพจากรัฐบาลทำนองเดียวกับบีบีซีของอังกฤษ อาจจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประชาธิปไตยอย่างยิ่ง

ผมสังเกตอีกข้อหนึ่งคือ ทุกวันนี้ กฎหมายที่บัญญัติออกมามักจะไม่น่าเสมอไปว่า เป็นกฎหมายที่ตั้งรากฐานอยู่บนหลักแห่งความชอบธรรม กฎหมายที่รัฐบาลบัญญัติโดยสภานิติบัญญัติซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ตั้งสมาชิกก็ดี หรือกฎหมายที่รัฐบาลปฏิวัติบัญญัติออกมาในรูปประกาศคณะปฏิวัติก็ดี มักจะเป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพประชาชน ซึ่งขัดกับหลักความชอบธรรม เมื่อออก

กฎหมายมาเช่นนี้ จะหวังให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไรได้ บ้านเมืองจึงกลายเป็นไม่มีขื่อมีแป ขื่อนี้อาจจะแก้ไขได้บ้าง โดยการมีสภาผู้แทนราษฎรชนิดที่ราษฎรเลือกตั้งสมาชิก แต่ก็น่าจะวิงวอนให้นักกฎหมายทั้งหลายของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกของผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายได้สำนึกถึงอันตรายจากการช่วยรัฐบาลร่างกฎหมายที่ห่างไกล เป็นปฏิปักษ์ต่อสิทธิมนุษยชนและความชอบธรรมให้จงหนัก

สมัยแห่งความประนีประนอมในชาติ

อันตรายภายในชาติไทยเราในขณะนี้ ได้แก่เรื่องที่รัฐบาลเผด็จการที่แล้ว ๆ มาเรียกว่า ‘การก่อการร้ายคอมมิวนิสต์’ เราพอจะเคยชินต่อมุสาวาทในแถลงการณ์ของรัฐบาลเผด็จการแล้วว่า ผู้ที่รัฐบาลเรียกว่าคอมมิวนิสต์นั้นหาใช่คอมมิวนิสต์ทุกคนไม่ที่เป็นราษฎรถูกเจ้าหน้าที่ข่มเหงแล้วต่อสู้อำนาจหน้าที่ ถูกประณามว่าคอมมิวนิสต์ก็มี ที่เป็นโจรผู้ร้ายธรรมดาก็มี ที่เป็นชนกลุ่มน้อยต้องการสิทธิเสรีภาพตามขนบธรรมเนียมนิยมของเขาก็มี และที่เป็นชาวเขาต้องการอิสรภาพอีกแบบหนึ่งก็มี แน่ละที่เป็นคอมมิวนิสต์แท้ ๆ ก็มี รัฐบาลเผด็จการพยายามเรียกรวมกันไปหมดว่าเป็นผู้ก่อการร้าย เพื่อให้ราษฎรเกลียดชังและเกลียดกลัว และรัฐบาลได้ใช้วิธีปราบปรามอย่างรุนแรงทางทหาร ใช้อาวุธที่น่าสยดสยองและทารุณ แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะวิธีรุนแรงก็ต้องปะทะกับวิธีรุนแรงได้ตอบ ผลสุดท้ายจนตราบทุกวันนี้ รัฐบาลเผด็จการหาได้มีความสามารถแก้ไขปัญหาใหญ่ของชาติเรื่องนี้ได้ไม่ ความสงบเรียบร้อยของประชาชนลดน้อยลงทุกที และอันตรายของชาติอันเกี่ยวโยงกับอันตรายของประชาธิปไตยในชาติทวี

มากขึ้นทุกที

เป็นโอกาสแล้วที่ประชาชนไทยเราเปลี่ยนศักราชใหม่ มีรัฐบาลใหม่ เรื่องสำคัญเช่นนี้ รัฐบาลใหม่ควรถือโอกาสแก้ไขด้วยนโยบายใหม่ วิธีการใหม่ ผมมีความเห็นว่านโยบายใหม่น่าจะเป็นนโยบายประนีประนอมในชาติไทย โดยคำนึงว่าผู้ที่เราเรียกผู้ก่อการร้ายกันจนชินนั้นก็เป็นคนไทยด้วยกัน จะมีชาติอื่นก็เพียงส่วนน้อย การใช้อาวุธประหัตประหารกันย่อมไม่น่ากระทำ และถึงกระทำแบบเดิมต่อไปก็น่าจะไม่ได้ผลนำความสงบกลับคืนมาได้ นโยบายประนีประนอมในชาติไทยนี้หมายความว่า รัฐบาลควรจะหาทางเจรจากับหัวหน้า 'ผู้ก่อการร้าย' ในภาคต่างๆ โดยใช้หลักเมตตาเป็นที่ตั้ง ผมได้รับทราบจากปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดบางท่านที่ได้รับราชการในเขต 'ก่อการร้าย' ว่าท่านเหล่านั้นเคยใช้วิธีละม่อมเจรจาได้ผลดีมาแล้วเป็นบางแห่ง 'ผู้ก่อการร้าย' ที่ต้องการเสรีภาพสำหรับชนกลุ่มน้อยนั้น น่าจะเจรจากันผ่อนหย่อนตามกันได้ไม่ยากนัก ผู้ที่เป็นโจรผู้ร้ายธรรมดา ก็อาจจะหาวิธีเกลี้ยกล่อมให้กลับมาประกอบสัมมาอาชีวะโดยปกติ แม้ผู้ที่เป็นคอมมิวนิสต์โดยความเชื่อถือ ก็คงจะไม่เหลือกำลังที่จะเจรจากัน เพราะเราเจรจาหรือเล่นกีฬากับคอมมิวนิสต์ชาติอื่นก็ยังสามารถได้ จะเจรจากับคอมมิวนิสต์ชาติไทยด้วยกันไม่ได้ทีเดียวหรือ

พลังเยาวชนเพื่อสร้างชาติ

ปัญหายิ่งใหญ่อีกปัญหาหนึ่งของไทย คือปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาทางเศรษฐกิจประเด็นที่สำคัญที่สุด คือความยากจนของคนส่วนใหญ่ และความเหลื่อมล้ำระหว่างคนมีกับคนจน

ความแตกต่างระหว่างชาวเมืองกรุงเทพฯ กับชาวชนบท ความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างเช่นว่านี้ ยิ่งวันยิ่งกว้างขวางขึ้นทุกที วิธีแก้ไขที่จะแก้ตรงจุดคือ ความพยายามมุ่งพัฒนาชนบทให้ได้ผลจริง ๆ

การพัฒนาชนบทจะต้องใช้ความพยายามติดกับการพัฒนาเศรษฐกิจในเมือง เพราะต้องอาศัยฉันทะ ความเมตตา เข้าถึงประชาชน มีความเห็นอกเห็นใจ เป็นกันเอง กับต้องใช้คนที่ตั้งใจทำงานชนิดนี้เป็นจำนวนมาก ข้าราชการของเรามักจะไม่ชอบไปทำงานในชนบท และถึงไปก็มีจำนวนน้อย จะเข้าถึงประชาชนเป็นกันเองนั้นยากนัก

เราได้เห็นประจักษ์แล้วว่า คนรุ่นหนุ่มรุ่นสาวของเรานั้นมีใจเด็ดเดี่ยวมากเพียงใด และพลังของนิสิตนักศึกษานักเรียนมีมากเพียงใด ถ้าจะหันเหเบนไปทำงานทางด้านสร้างสรรค์ขึ้นจะมีประโยชน์แน่นอน นิสิตนักศึกษาได้มีหน่วยอาสาพัฒนาไปพัฒนาชนบทกันบ่อย ๆ ในระหว่างหยุดเรียน มีจิตใจดีอยู่แล้ว นำสับสนุน และในโครงการบัณฑิตอาสาสมัครที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้มีการบำเพ็ญประโยชน์ในชนบทเห็นประจักษ์อยู่แล้ว ยังขาดอยู่แต่การอำนวยความสะดวกและสับสนุนให้เป็นเรื่องแน่นอนกว้างขวางขึ้นเท่านั้น และถ้ายิ่งได้ผสมกับพลังของรัฐบาล และข้าราชการด้านต่าง ๆ โดยมีนักเรียน นิสิตนักศึกษา ร่วมกับอาจารย์ไปใกล้ชิดกับชาวบ้าน เพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้ และรัฐบาลกับข้าราชการสับสนุนอยู่เบื้องหลังร่วมกัน ก็น่าจะเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของชาวชนบท เป็นผลดีแก่นิสิตนักศึกษา และนักเรียนเอง กับเป็นผลดียิ่งสำหรับรัฐบาลและชาติไทย

เมื่อเราได้กระทำการต่าง ๆ ตามที่เสนอมาช้างต้นนี้ คือ

- สอบสวนข้อเท็จจริงในเหตุการณ์จลาจลเมื่อกลางเดือนตุลาคมนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการทำร้ายซึ่งกันและกันขึ้นได้อีก

- ลบล้างการใช้อำนาจอันไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครอง

- มีรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมเสรีภาพ และทำให้การเปลี่ยนรัฐบาลเป็นไปโดยสันติวิธีได้สะดวก

- มีการพิทักษ์ปกป้องรัฐธรรมนูญและเสรีภาพของประชาชนอย่างระมัดระวัง

- มีการประนีประนอมในชาติไทย

- ใช้พลังงานเยาวชนเพื่อสร้างชาติไทย

เมื่อเราได้กระทำการต่าง ๆ นี้แล้ว ผมเชื่อว่านักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนที่ได้เสียชีพไปเมื่อวันมหาวิปโยคนั้น จะไม่เสียสิ้นไปโดยไร้ประโยชน์

เคมบริดจ์

๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๖